

hangot. Így a dzsessz minálunk — s ezért nem beszélhetünk magyar dzsesszről — egy folytonos epigonizmusban, utánzás-lubickolásban él, ami újra termeli ezt a kört, ezt a folyamatot, a lekezeléstől a gátoltságig, a tétovaságtól a tudatos alkotói munka hiányáig, tehát újra a lekezelésig.

Ebben ugyan ludas valamennyi alkotó dzsessz-muzsikus is. Mert nem emésztí meg szellemileg és stílusosan a világ zenéit és saját hagyományait: nem alakít ki eredeti zenei eszményt, mely mögött újszerű, de legalábbis különös, szuverén érzés és világkép van; nem igényes és nem következetes a megvalósításban, a művészi kinyilatkoztatásban, hiszen nem tudja, milyen eszményekért is muzsikál. És sajnos hiába működik egy Kelet-Európában egyedülálló konzervatóriumi dzsessz-társzék Budapesten, ha jobbra kallódó, üzleti zenébe fulladó muzikusokat nevel, mert mást nem is tehet, az iskola utáni jobb kilátások híján. Munkájukhoz és kiteljesedésükhöz ugyanis — ahhoz tehát, hogy Magyarorszá-

gon valódi és nem mondvcasinált dzsessz-élet legyen — a feltételeknek, a dzsessz-élet vitelének is meg kell, meg kellene változniok: az országban dzsessz-koncerteket a rendező szervek rendeznek legkevésbé, azt is csak hosszasan noszogatásra; mert nincsenek, akik segítenék, felkarolnák, menedzselnék a tehetségeket, akik levonnék vállaikról ezt a gondot (a hivatalból, kötelességből nagynéha mégis tevők oly művészi hozzá nem értéssel és utálattal csinálják — tisztelet a kivételnek! —, hogy még maguk is bevallják; s mert Magyarországon a dzsessz-muzsika világában még ma is az önkényeskedés és a kiszolgáltatottság uralkodik.

Évtizedek óta nincsen semmi reményt keltő a magyar dzsessz-élet körül — ellenpélda: a lengyelek —, ezért úgy tűnik, marad minden a régiben: kallódó zenészek, kidolgozatlan stílusok, megtűrt, de elzárt zenei vegetáció. Einstein a „józan én”-t előítéleteink összességének mondta. Nem alkoholista értelemben.

SZABADOS GYÖRGY

Tájékoztató

A GONDOLAT KIADÓ jelentette meg **Vahtangov** műhelye címmel a tizes évek kiemelkedő, örmény származású orosz színészeről, rendezőjéről szóló, főként a moszkvai Művész Színházban jelentős munkásságot folytató tanulmány- és emlékezés-gyűjteményt Jevgenyij Vahtangovról. Színház történetileg számmon tartott rendezései közé sorolják Csehov-előadásait, C. Gozsi Turandot hercegnőjének, Maeterlinck Szent Antal csodája című művének, S. An-Ski Dibukjának, valamint Ibsen, Gorkij és Hauptmann egy-egy színművének bemutatását. A színésznek, szcenikusnak, rendezőnek egyaránt kiváló Vahtangov Sztaniszlavszkij mellett sajátította el a korszerű színház alapelveit, majd maga is derekasan kivette részét a korszerű játéktípus és színpadkép megteremtésében és továbbfejlesztésében. — A **Magyar História** sorozatban adták ki Kende Jánosnak **Forradalomról forradalomra** című monográfiáját az 1918–1919-es magyarországi forradalmakról. A rendkívül szakszerű, tudományos tárgyilagossággal íródott könyv már terjedelme miatt sem térhetett ki részletesebben a magyar egyházak, a katolikus egyház magatartásának elemzésére, így sajnos sokszor csak sommás ítéleteket olvashatunk, egy-egy félmondatot vagy általánosító idézetet a papság és a hívek szerepéről, tevékenységéről a forradalmak idején. — Robert Franklin Leslie **A medvék — és én** című érdekes, olvasmányos könyve

— az Adamson-házaspár orosz-lángszelídítési kísérleteihez hasonlóan — a medvék és az ember kapcsolatát, együttlétét kísérli nyomon a személyes élmények, a közvetlen beszámoló hangján. — Rudolf Arnheimnek, a művészetpszichológia világhírű amerikai professzorának fontos könyvét, **A vizuális élmény-t** most adta közre a kiadó. A szerző, az alakpszichológia néves képviselője a vizuális nyelv, a műalkotás „látásának” kérdéseivel foglalkozik. Behatóan elemzi az egyensúly igényét és szerepét a művészi kompozícióban, az alakot és a formát mint a művészi sűrítés egyik eszközét és érvényesítését a szemlélő gondolkodás- és érzésvilágában, a tér és a sík ábrázolás módozatait, a perspektíva változatait, a fény és árnyék, a szín és a mozgás jelentőségét a vizuális érzékelésben. Hadd idézzük egyik példájának, El Greco „A Szűz Szent Agnessei és Szent Teklával” című képeről írott elemzésének szép részletét: „Mindent összevéve úgy találjuk, hogy El Greco festményének alsó felében az alak és a szín együttesen a vallásos magatartás két összefüggő aspektusát jeleníti meg: az inspirációt és az elméledést, a befogadást és a meditációt, a kegyelemtől való függést és a szabad akaratot. A mű minden átfozó szimmetriája lehetővé teszi, hogy a kétféle emberi magatartás beleilleszkedjék Isten és ember nagyobb harmóniájába, amely a magasságbeli uralmát és az ember engedelmességét jelenti.”